

Substratul mitic al romanului Baltagul de Mihail Sadoveanu

In "Baltagul", din tesatura aparent simpla a faptelor, se releva un substrat mitic de mare profunzime:

1. Mitul mioritic (acceptat de unii, contestat de altii) se concretizeaza in faptul ca romanul continua actiunea baladei. In spatele naratiunii sta ideea destinului uman; autorul ridica o intamplare la rang de universalie, caci moartea este "a lumii mireasa", stapanind tot ceea ce sta, la un moment dat, sub semnul fiintarii. Rupt din Univers prin nastere,; omul se reintegreaza in acesta prin moarte, pentru a-i perpetua splendida unitate: Nechifor care "s-a inaltat in soare" devine Omul universal si personaj-suma i.ajqlumii. Timpul actiunii este mitic; prezentul curgand in, trecut prin pastrarea traditiei si prin existenta mereu egala cu ea insasi. Spatiul este unul inchis: numele satului (Magura Tarcaului) nu are importanta pentru ca el simbolizeaza un sat pentru eternitate, sustras timpului comun.

2. Mitul soarelui (cu radacini in mitologia egipteana) ar sta, conform opiniei lui Al. Paleologu, la baza intregii naratiuni.

Motivul soarelui strabate intreg romanul, conferind oamenilor si intamplarilor o aura de sacralitate; prin el se realizeaza dimensiunea cosmica a iubirii, a vietii si a mortii. Soareje este Muma in sens goetheean, in care se intoarce trecatoarea alqatuire umana; sub lumina lui incepe lunga calatorie a Vitoriei care i se inchina ca in vechile ritualuri pagane. Semn al puritatii, al sinceritatii si caldurii sufletesti("... mai cu sama stau ei in fata soarelui c-o inima ca din el rupta") si martor al clipei in care Nechifor a stat in cumpana cu Neantul, soarele intra in chiar destinul uman.

3. Mitul marii calatorii este subinteles, drumul Vitoriei in cautarea osemintelor lui Nechifor fiind o replica pamantena la "marea calatorie" in care a plecat "dalbul de pribeag"; si pentru ca sufletul lui sa-si gaseasca odihna, femeia si feciorul ei cutreiera muntii, spre a implini datina: "Sa nu ramaie intre lupi; sa-l aduc intre crestini".

4. Mitul crengii de aur poate fi recunoscut- in ultima parte a romanului, dupa ce initierea lui Gheorghita ia sfarsit, el fiind pregatit sa-si asume rolul si locul pe care Nechifor le avusese in comunitate.

Acest sfarsit are loc in noaptea in care feciorul mortului coboara in rapa (act care echivaleaza cu o descindere in Infern) pentru a se "naste" a doua oara, dupa ce primise, in sufletul lui, fiinta celui dus: "Sangele si carnea lui Nechifor Lipan se intorceau asupra lui, in pasi, in zboruri, in chemari".

In scena praznicului, baltagul devine, "Creanga de aur" care va deschide drumul tanarului initiat: lovindu-l pe Bogza, in frunte, cu baltagul, Gheorghita isi va recupera nu doar oile, ci si locul pe care Nechifor il avusese in comunitate (si pe care i-l uzurpase ucigasul).